

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. november 13.
(OR. en)

15151/23

SOC 743
EMPL 530
EDUC 421
ECOFIN 1143

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A 2024. évi európai szemeszter: zöld kollektív tárgyalás – Irányadó vita

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti tárgyra vonatkozó elnökségi vitaindító feljegyzést, amely az EPSCO Tanács 2023. november 27-i ülésén folytatandó irányadó vita előkészítése céljából készült.

VITAINDÍTÓ FELJEGYZÉS

***f* „Zöld kollektív tárgyalás a méltányos zöld átállás érdekében”**

A gazdaság dekarbonizációja, az energiahatékonyság, a körforgásos gazdaság, valamint általánosságban az éghajlatváltozás immár központi kérdések az Európai Unió és tagállamai politikai napirendjén. Erre tanúbizonyságul szolgál az európai zöld megállapodás és az azon belüli különböző kezdeményezések – például az „*Irány az 55%!*” intézkedéscsomag –, amelyek hozzájárulnak az európai klímarendelemben meghatározott klímasemlegességi célkitűzés 2050-ig történő eléréséhez, továbbá a zöld átállást támogató reformok és beruházások, többek között a *REPowerEU*, valamint – a *NextGenerationEU* forrásaival összefüggésben – a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek.

A klímasemlegességre való méltányos átállás korunk egyik fő kihívása, amely messzemenően érint számos területet, többek között a foglalkoztatást és a szociális területet. A foglalkoztatás javítása, a tisztességes munkafeltételek és a környezet védelme nem lehetnek egymással versengő tényezők. Éppen ellenkezőleg, ezek összefonódnak, kiegészítik egymást, és közös menetrendet alkotnak a társadalom jóllétének, valamint a vállalatok és a munkavállalók igényeinek szolgálatában. Az európai zöld megállapodásnak és a szociális unió megteremtésére irányuló intézkedéseknek minden szinten megfelelően kell kapcsolódniuk egymáshoz és kölcsönösen előnyösnek kell lenniük. A szociális jogok európai pillére is elismeri a zöld átállás fontosságát, valamint annak a szociális jogokra és a foglalkoztatási kihívásokra gyakorolt hatását.

A zöld átállás lehetőségeket kínál, de kihívásokkal is jár a foglalkoztatás és a munkafeltételek terén, és ezek az elkövetkező években még nagyobb hatást fognak gyakorolni. Csakúgy, mint más területeken, az európai intézmények, a kormányok, valamint az ágazatközi és ágazati szociális partnerek közötti szociális párbeszédnek a környezetvédelmi és energiapolitikák meghatározásában és végrehajtásában is kiemelt szerepet kell játszania; ez általánosságban, a zöld átállással összefüggő valamennyi szakpolitikára igaz, mivel azok hatással vannak a foglalkoztatásra és a munkafeltételekre.

Ezért a Tanács a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról szóló, 2022. június 16-i ajánlásában – amely a zöld átállás társadalmi-gazdasági hatásainak átgondolására irányul – felkérte a tagállamokat, hogy a szociális partnerekkel szoros együttműködésben fogadjanak el és hajtsanak végre intézkedéscsomagokat a méltányos átállás előmozdítása érdekében. Konkrétan e szakpolitikai csomagok döntő fontosságúak a zöld átállás által leginkább érintett emberek, ágazatok és földrajzi területek támogatását célzó intézkedések kidolgozása szempontjából. Ez különösen igaz most, amikor az energetikai átalakulás kezelését célzó szociálpolitikák a legtöbb tagállamban még nagyon korai szakaszban vannak, a szociális párbeszéd pedig kulcsfontosságú e szakpolitikák hatékony fejlődésére nézve.

Ahogy azt a Bizottság „A szociális párbeszéd erősítése az Európai Unióban: a szociális párbeszéd teljes potenciáljának kihasználása a méltányos átállás kezelésében” című, 2023. január 25-i közleményében megállapítja, az érdemi szociális párbeszéd és a hatékony kollektív tárgyalás alapvetően fontos az olyan kiegyensúlyozott, a vállalkozások és szakszervezetek által egyaránt elfogadott megoldások kialakításához, amelyek előmozdítják a dekarbonizált gazdaságra való méltányos átállást, valamint a zöld és szociális Európát.

Emellett a tagállamoknak biztosítaniuk kell a két- és háromoldalú szociális párbeszédet lehetővé tevő környezetet, beleértve a kollektív tárgyalást minden szinten, továbbá azt, hogy a szociális partnereket szisztematikusan, érdemben és megfelelő időben – többek között az európai szemeszter keretében – bevonják a foglalkoztatási és szociálpolitikák, valamint adott esetben a gazdaságpolitikák és az egyéb közpolitikák kialakításába és végrehajtásába.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság plenáris ülése 2023. június 14-én elfogadta a „Zöld kollektív tárgyalás: bevált gyakorlatok és jövőbeli kilátások” című vélemény¹.

Ebben a véleményben az EGSZB megállapítja, hogy „megfelelő lehetőségeket kell biztosítani a vállalkozások és a munkavállalók számára ahhoz, hogy részt vehessenek a környezetvédelem támogatására és az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló erőfeszítésekben”. A zöld kollektív tárgyalásnak a nemzeti munkaügyi kapcsolatok szerepének és a szociális partnerek autonómiájának a tiszteletben tartása mellett történő előmozdítása lehetőséget kínál arra, hogy figyelmet fordítsanak a zöld átállásra.

¹ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/green-collective-bargaining>

Az EGSZB úgy véli, hogy a zöld kérdésekről kollektív tárgyalások keretében folytatott vitáknak a szociális partnerek közötti, a környezetre közvetlen és közvetett hatást gyakorló kollektív szerződésekbe foglalt, alku tárgyát képező záradékokról kell folyniuk, amely záradékokra a fent említett vélemény melléklete példákat is ad. Az ilyen záradékok többek között a következőkre terjedhetnek ki:

- a) a vállalatok tevékenységének hatása a környezetre;
- b) a munkavállalók védelme a környezet és az éghajlatváltozás hatásaival szemben;
- c) a zöld átállás hatása a vállalati tevékenységre a munkaszervezés, a változó foglalkozási profilok és a munkavállalók készségei tekintetében;
- d) az a), b) és c) pontban foglaltak végrehajtásának belső ellenőrzése.

A véleményben tett megállapítások és ajánlások részeként az EGSZB arra kéri az Uniót és a tagállamokat, hogy továbbra is támogassák azokat az intézkedéseket és kezdeményezéseket, amelyek arra ösztönzik a vállalatokat és a munkavállalókat, hogy alkalmazkodjanak a zöld átálláshoz, valamint hogy mérlegeljék – egyéb intézkedések mellett – olyan koncepció kidolgozását, amelyben kijelölt munkavállalók a környezeti átállás képviselőiként vagy kapcsolattartó pontként járnak el a munkahely környezeti és ökológiai átállásával kapcsolatos kérdéseket illetően.

A zöld átállással és az általa a munka világában okozott kihívásokkal európai ágazatközi szinten például az európai szociális partnerek 2017. május 30-i, a zöld gazdaságban rejlő potenciál munkahelyteremtés céljából történő kihasználásáról szóló nyilatkozata², illetve a szociális párbeszéd keretében a körforgásos gazdaságról szóló, 2021. december 9-i ajánlások³ foglalkoztak.

A fent említett néhány kezdeményezés ellenére tovább lehetne erősíteni a szociális párbeszédnek és a kollektív tárgyalásnak az igazságos zöld átállás irányításában és biztosításában betöltött szerepét.

² https://www.buinessurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/social/2017-05-30_european_social_partners_statement_on_greening_economy_for_jobs_creation.pdf

³ https://resourcecentre.etuc.org/sites/default/files/2021-11/Final%20report%20circular%20ecenomy_Recommendations_v3_0.pdf

Tekintettel a több európai ágazatban és vállalatnál meglévő, a fent említett EGSZB-véleményben hivatkozott megállapodásokra, szükség van arra, hogy elmozdulás történjen az olyan zöld kollektív tárgyalások irányába, amelyek keretében a szociális partnerek – a tárgyalások különböző szintjein – jelentős szerepet játszanak abban, hogy a vállalatok fenntarthatóbbá, rugalmasabbá és termelékenyebbé váljanak, valamint szilárdan elköteleződjenek a tisztességes munka mellett.

A zöld kollektív tárgyalás a következőkre terjedhetne ki:

- a zöld átállás hatása a foglalkoztatásra, valamint a területi és társadalmi kohézióra;
- zöld munkahelyek létrehozása;
- a különböző tevékenységi ágazatok közötti átmenetek, valamint a munkavállalók szükséges készségfejlesztése és átképzése;
- a munkahelyekre való eljutást szolgáló városi mobilitás;
- energiahatékonyság a termelőtevékenységben és a munkavégzésben;
- a munkavállalók tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció a zöld átállással foglalkozó képviselők kinevezése vagy a munkavállalók szakszervezetekben való részvétele révén;
- a kollektív szerződések tárgyaló feleinek környezetvédelmi képzése.

Mindezen kérdésekkel a nemi dimenziót figyelembe véve kell foglalkozni.

Emellett érdemes fontolóra venni azt is, hogy a kollektív tárgyalás milyen szerepet tölthet be a tisztességes munkafeltételek megteremtésében és a foglalkozási kockázatok megelőzésében az éghajlatváltozással összefüggésben, ideértve például a szélsőséges hőmérsékleti helyzeteket vagy az egyéb kedvezőtlen időjárási jelenségeket, tekintettel ezeknek a munkavállalók egészségére és biztonságára gyakorolt jelentős hatására.

Végezetül, a zöld kollektív tárgyalás megfelelő eszköz lehet a munkahelyi demokrácia fokozására, ugyanakkor lehetővé teheti, hogy az európai zöld megállapodás és a szociális unió kiegészítse egymást, figyelembe véve a szociális jogok pillérében meghatározott célkitűzéseket is.

A fentiek tükrében felkérjük a minisztereket, hogy tartsanak véleménycserét a következő kérdésekkel kapcsolatban:

- A kollektív tárgyalás hogyan támogathatja az éghajlatváltozás elleni küzdelmet, miként növelheti a környezeti fenntarthatóságot, és hogyan járulhat hozzá a klímasemlegességre való méltányos átálláshoz? Vannak-e az Ön tagállamában a zöld kollektív tárgyalással kapcsolatos közelmúltbeli tapasztalatok és bevált gyakorlatok?
 - A szociális partnerek autonómiájának tiszteletben tartása mellett milyen intézkedéseket hozhatna az Unió, a tagállamok és maguk a szociális partnerek a zöld kollektív tárgyalás előmozdítása érdekében? Milyen szerepet játszhatna az európai szemeszter e tekintetben?
-